

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Několik poznámek k rozhodovací činnosti finančního arbitra

Pří výkladu právních předpisů je jedním z obvykle využívaných pramenů výkladu rozhodovací činnosti soudů a příslušných orgánů veřejné správy, do jejichž působnosti daný právní předpis spadá. Výjimkou samozřejmě nejsou ani předpisy regulující podnikání na kapitálovém trhu, kde vedle rozhodovací činnosti soudů a ČNB je dalším zdrojem výkladu též rozhodovací činnost finančního arbitra[1]. V dalším textu se v této souvislosti budu věnovat stručnému popisu činnosti finančního arbitra a dále jednomu rozhodnutí vydanému finančním arbitrem v souvislosti s poskytováním investičních služeb.

Činnost finančního arbitra

Finanční arbitr jako orgán mimosoudního řešení spotřebitelských sporů na finančním trhu je příslušný k rozhodování o sporech mezi spotřebiteli a institucemi typu poskytovatelů platebních služeb, obhospodařovatelů a administrátorů investičních fondů, penzijních společností či poskytovatelů investičních služeb. Řízení před finančním arbitrem není zpoplatněné a pravomocný nálezný je soudně vykonatelný. Za velké pozitivum pro spotřebitele lze považovat nejen vstřícnost, co se týče vzorů podání a formulářů dostupných na webových stránkách finančního arbitra[2], ale též rychlost rozhodování, která je na české poměry nadprůměrná.

Pro ilustraci několik údajů z výroční zprávy finančního arbitra za rok 2023.[3] V minulém roce zahájil finanční arbitr 2.661 řízení, vyřídil více než 5.000 (!) písemných a telefonických dotazů, pravomocně ukončil více než 1.700 sporů s tím, že celková hodnota projednávaných sporů činila téměř 100 mil. Kč. Průměrná délka řízení skončených v minulém roce činila od okamžiku zahájení řízení do nabytí právní moci cca 5 měsíců, což je délka řízení, o které se může většině úřadů v ČR jen zdát.

Jako problematické byly finančním arbitrem v minulém roce identifikovány zejména oblasti posuzování úvěruschopnosti před poskytnutím spotřebitelského úvěru, zneužívání platebních prostředků a poskytování investičních služeb.[4]

V oblasti poskytování investičních služeb se finančním arbitrem zjištěné nedostatky týkaly zejména nedodržení odborné péče, nedostatečného posouzení přiměřenosti a vhodnosti poskytovaných investičních služeb, nepoučení zákazníků o rizicích, poskytování zavádějících a nepřesných informací či nízké kvality investičních dotazníků.

Certifikáty Wirecard[5]

Předmětem řízení vedeným před finančním arbitrem byl zjednodušeně řečeno spor o to, zda se instituce nedopustila neodborného investičního poradenství, na jehož základě zákazník koupil investiční certifikáty, jejichž podkladovým aktivem byly akcie společnosti Wirecard AG, které nebyly pro zákazníka vhodné a které nespadaly do jeho cílového trhu.

Ze shromážděných podkladů finanční arbitr mimo jiné zjistil, že (i) zákazník požadoval nákup

certifikátů přesto, že byl institucí upozorněn, že produkt pro něj není vhodný z pohledu cílového trhu, (ii) instituce informovala zákazníka o rizikovosti produktu (6. stupeň ze 7), (iii) před nákupem produktu byl zákazník informován o tom, že v předchozím čtvrtletí poklesly podkladové akcie o 27 % a dále, že se ohledně společnosti Wirecard objevily v tisku informace o nadhodnocování tržeb a hospodářských výsledků, (iv) volatilita ceny podkladových akcií činila za posledních 5 let až 50 %, (v) při vypořádání investice obdržel zákazník částku odpovídající pouhým 0,29 % původní investice, (vi) zákazník byl tzv. průměrným spotřebitelem, tedy spotřebitelem, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný, s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory.

V nálezu se finanční arbitr zejména zabýval povahou poskytované investiční služby, plněním informační povinnosti, testem přiměřenosti a vymezením cílového trhu.

V souvislosti s povahou poskytované investiční služby řešil finanční arbitr otázku, zda se nejednalo o investiční poradenství, které vyžaduje provedení tzv. testu vhodnosti.^[6] Finanční arbitr dovedl, že se o investiční poradenství nejednalo, a to zejména vzhledem k tomu, že (i) nabídka investice byla neutrální, (ii) instituce se nevyjadřovala k vhodnosti certifikátů pro zákazníka, (iii) instituce se nevyjadřovala k objemu, ve kterém by měl zákazník certifikáty nakoupit, (iv) nejednalo se o konkrétní a jedinečnou nabídku šitou na míru zákazníkovi, (v) instituce neučinila přímé sdělení, které by mohlo být považováno za individualizovanou investiční radu.

Ohledně plnění informační povinnosti neshledal finanční arbitr její porušení, když (i) nezjistil, že by instituce neinformovala zákazníka správně o rizikovosti investice, (ii) z informací poskytnutých zákazníkovi bylo zřejmé, že podkladové akcie nejsou stabilní, (iii) certifikát nebyl nabízen zákazníkovi v časové tísní a zákazník měl dostatek času na posouzení povahy certifikátu včetně toho, že se jedná o derivát, jehož hodnota je odvislá od podkladového aktiva, kterým byly akcie Wirecard.

V případě hodnocení testu přiměřenosti^[7] taktéž neshledal finanční arbitr pochybení, a to zejména s odvoláním na závěry v obecných pokynech ESMA v této věci.^[8] Důvodem pro závěr finančního arbitra ohledně přiměřenosti nákupu certifikátů byla zejména tato zjištění: (i) zákazník v investičních dotaznících uvedl, že má více než tři letou zkušenost s investicemi do různých typů investičních nástrojů, (ii) zamýšlená investice do certifikátů tvořila 2 % portfolia zákazníka u instituce, (iii) zákazník znal fungování certifikátů, (iv) informace, kterými instituce disponovala o zákazníkovi nebyly neúplné, či zjevně zastaralé či nepřesné, když mezi zákazníkem a institucí existoval kontinuální smluvní a obchodní vztah a nashromážděné informace byly jako celek konzistentním souborem informací.

Vymezení cílového trhu a posouzení, zda investiční nástroj spadá do cílového trhu příslušného zákazníka, je součástí tzv. produktového řízení. Finanční arbitr v této souvislosti posuzoval, zda nedošlo k porušení povinností produktového řízení vzhledem k tomu, že nabízené certifikáty nespádaly do cílového trhu zákazníka. Závěr finančního arbitra zněl, že porušení povinností produktového řízení nebylo zjištěno, když (i) zákazník získal od instituce před nákupem certifikátu dostatečné informace o tom, že se nachází mimo cílový trh a měl z tohoto důvodu vynaložit před uzavřením obchodu zvýšenou pozornost a zvážit důsledky zvažovaného nákupu certifikátů, (ii) mezi zákazníkem a institucí existoval kontinuální obchodní vztah a instituce měla o zákazníkovi takové informace, které odůvodňovaly prodej mimo cílový trh, (iii) zákazník měl dostatek znalostí a zkušeností pro to, aby cílový trh posoudil sám, (iv) instituce mu poskytla poučení požadované právními předpisy.

Ve výsledku byl návrh zákazníka na náhradu škody finančním arbitrem zamítnut, což bylo potvrzeno i v navazujícím rozhodnutí o námitkách.

Závěrem

Z rozhodnutí je zřejmé, že důležitým důvodem pro zamítnutí návrhu bylo řádné plnění informační povinnosti ze strany instituce, a to jak ohledně povahy investičního nástroje a jeho podkladového aktiva, tak zejména ohledně potenciálních rizik a cílového trhu. Pozitivně lze vnímat úvahy finančního arbitra ohledně bodu zlomu, kdy se poskytovaná investiční služba stává investičním poradenstvím, což může být v mnoha případech výkladová a aplikační výzva.

JUDr. Jiří Kokeš, Ph.D.,
vedoucí advokát

AegisLaw

[Aegis Law, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Jungmannova 26/15
110 00 Praha 1

Tel: +420 777 577 562
e-mail: office@aegislaw.cz

[1] Viz zákon č. [229/2002](#) Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Viz <https://www.finarbitr.cz/>

[3] Viz <https://finarbitr.cz/cs/informace-pro-verejnost/vyrocnizpravy.html>

[4] Viz str. 22 až 28 výroční zprávy finančního arbitra za rok 2023.

[5] Viz nálezní finančního arbitra č.j. FA/SR/RI/2083/2021 - 38, instituce: Komerční banka a.s. a dále potvrzující rozhodnutí o námitkách č.j. FA/SR/RI/2083/2021 - 42.

[6] V rámci testu vhodnosti se na rozdíl od testu přiměřenosti posuzuje též finanční zázemí, schopnost nést ztráty, investiční cíle a tolerance k riziku. Viz § 15h a 15i ZPKT.

[7] V rámci testu přiměřenosti je instituce povinná si vyžádat od zákazníka informace o odborných znalostech a zkušenostech zákazníka v oblasti investic.

[8] Viiz >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zelené standardy pro výstavbu a renovace: jaké povinnosti přinese nová evropská úprava?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 25.: Započtení](#)
- [Využívání holdingových struktur a na co si dát pozor](#)
- [Pluralita vedoucích odštěpného závodu](#)
- [„Těžko na cvičišti, lehký na bojišti“, aneb proč je kvalitní prodejní dokumentace klíčová \(nejen\) v automotive segmentu](#)
- [Územní plán jako klíčový faktor při oceňování pozemků](#)
- [Výpis z německého živnostenského rejstříku - kdy ho můžete potřebovat a kde a jak jej získat](#)
- [Aktuality ze světa nekalé soutěže](#)
- [Podíly pro zaměstnance v obchodních společnostech](#)
- [Evidence skutečných majitelů se uzavírá veřejnosti](#)
- [Transfer Pricing: Na co si dát pozor s blížícím se koncem roku](#)